

ФУНКЦІОНУВАННЯ СЛУЖБОВИХ ЧАСТИН МОВИ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОГО ВАРІАНТА У ТВОРАХ СУЧАСНИХ ПИСЬМЕННИКІВ

У статті проаналізовано процеси адаптації, пасивізації та актуалізації прийменників та сполучників, які постали на теренах західноукраїнської мовно-літературної практики. Особливу увагу приділено галичанізмам, що були вилучені з активного фонду за радянського часу. Матеріалом для дослідження були прозові твори Ю. Андруховича, Ю. Винничука та Ю. Іздрика.

Ключові слова: актуалізація, пасивний словник, галичанізм, прийменник, сполучник, мовна політика, ремаркування.

В статье проанализированы процессы адаптации, пассивизации и актуализации предлогов и союзов, которые возникли на основании западно-украинской лингво-литературной практики. Особенное внимание уделяется галичанизмам, которые были исключены из активного фонда в советское время. Материалом для исследования были прозаические произведения Ю. Андруховича, Ю. Винничука и Ю. Издрика.

Ключевые слова: актуализация, пассивный словарь, галичанизм, предлог, союз, языковая политика, ремаркирование.

In the article the adaptation, passivization, actualization of Ukrainian prepositions and conjunctions has been analyzed. The big attention is paid to the halychanizms that were in the passive vocabulary of the the Soviet Union period. The material of the research is the prose by Yuriy Andrukhovich, Yuriy Vinnichuk and Yuriy Isdryk.

Key words: actualization, passive vocabulary, halychanizm, preposition, conjunction, language policy, notations.

З утвердженням незалежності України дослідники все частіше звертають свою увагу до тем, яких оминали за часів Радянського Союзу. Однією з таких була тема вживання західноукраїнського варіанта літературної мови взагалі й галичанізмів зокрема.

Так Л. Ткач ґрунтовно дослідила формування лексичного складу літературної мови на Буковині в кінці XIX – на початку XX ст. [20; 21; 22]. Аспекти становлення західноукраїнського мовно-літературного варіанта розглядають Л. Масенко [11], С. Караванський [6; 7], І. Матвіяс [12]. Лексиці західноукраїнського варіанта приділяють увагу О. Стишов [18], С. Караванський [7], Л. Струганець [19].

Українські мовознавці за радянського режиму переважно або не вживали терміна *галичанізм* у своїх студіях, або надавали йому негативної конотації. ґрунтовний аналіз процесів становлення лексичного складу на західноукраїнських теренах подавали лише поодинокі дослідники, зокрема О.Г. Муромцева [14] та М.А. Жовтобрюх [4].

Зовсім іншою була ситуація для дослідників з діаспори. Проблема формування західноукраїнського варіанта літературної мови, зародження і

функціонування галичанізмів була забороненою тільки на підрадянській Україні. Галичанізми були об'єктом ґрунтовного дослідження Ю. Шевельова [23]. Учений зазначав, що «питома вага галицьких мовних елементів у сучасній українській літературній мові мусить бути немала, що ця літературна мова, власне, сміливо може бути названа мішаною щодо своєї діалектної основи, і, отже, традиційне підручникове твердження про її полтавсько-київську основу вимагає якщо не цілковитої ревізії, то принаймні додатку: з великим галицьким нашаруванням» [23, с. 116].

Ю. Шевельов аналізує галичанізми на всіх мовних рівнях. На синтаксичному рівні дослідник виокремлює службові частини мови, які або функціонували у літературній мові поруч з відповідними східноукраїнськими елементами, або повністю адаптувалися до літературної мови.

Метою нашої розвідки було простежити функціонування цих частин мови на сучасному етапі, з'ясувати, чи зазнали прийменники та сполучники західноукраїнського мовно-літературного варіанта подальшої адаптації, пасивізації або актуалізації. Галичанізми було розглянуто на матеріалі текстів сучасних авторів, об'єднаних у

літературне угруповання «Станіславський феномен».*

У цьому дослідженні ми обмежилися аналізом мови романів Ю. Андруховича «Перверзія», «Московіада», «Дванадцять обручів», «Таємниця», Ю. Винничука «Мальва Ланда», «Весняні ігри в осінніх садах» та Ю. Іздрика «Воцтек».

Щодо службових частин мови галицького походження Ю. Шевельов виокремлює прийменники та сполучники. Дослідник поділяє прийменники на такі, що цілком адаптувалися до літературної мови, й такі, що мали у літературній мові відповідник східноукраїнського мовно-літературного варіанта.

До першої групи Ю. Шевельов зараховує такі прийменники:

1. «Конструкції на означення годин з прийменником *о* і назвою самої години в прикметниковій (порядково-числівниковій) формі в місцевому відмінку: *Кожен з нас о тій хвилині так подумав* (А. Малишко). У старих письменників з Великої України ця конструкція була неможлива хоч би через те, що саму годину вони позначали не порядковим, а кількісним числівником (*Було ще тільки десять годин* – Б. Грінченко, «На розпутті»)» [23, с. 139].

Ті самі значення щодо прийменника спостерігаємо і в сучасних художніх творах.

Я так само не розповів йому про станційну будівлю в Кисаку і як там було зимно, посередині жовтня, о сьомій ранку, в очікуванні наступного влака – до Пряшева [Таємн., с. 364].

Віконце відчиняється двічі на добу – о сьомій п'ятнадцять вечора та четвертій нуль три ранку, коли, побрязкуючи либонь так само ще габсбурзько-гравальськими ключами, з хати на сусідній горі спускається мала сухорлява жіночка в хустині і – на цю пору року – гумаках [12 обр., с. 27].

Приблизно о пів на восьму ранку Артур Пена вкотре здригнувся з напівсонного напівжовіріння, щокою і скронєю відліпаючи від брудної вагонної шиби [12 обр., с. 75].

Того дня, – пише Курдидик, – було як ніколи понуро і сіро, смеркатися почало вже о третій пополудні [12 обр., с. 114].

2. «Конструкції на означення підстави з прийменником *за* з орудним відмінком іменника: *За його знаком кілька кулеметів почало стріляти* (Ю. Яновський); *За Артемовим розрахунком тікати мали з рову* (А. Головка). Східноукраїнські говірки мають у цій функції переважно *по* + місцевий відмінок» [23, с. 139].

Аналізовані тексти фіксують лише прийменник *за*.

То було цілком дивне відчуття: існує якийсь підвал, якась художня майстерня на Валах, у ній час до часу збирається кілька мало кому відомих

типів, щиро кажучи, не надто респектабельних, а радше аутсайдерів і фантазерів, один з них поет-буабіст, інший перекладає Шульца, ще хтось борсається в якійсь аспірантурі, такий собі клуб за інтересами... [Таємн., с. 301].

Про те, як вони розпізнають своїх за таємними знаками і виживають [Таємн., с. 422].

Якись офіційні пані й панове щоразу відкривали ці діїства спічами про нову велику європейську країну Україну, якись у міру сексапільні дівчатка ніби за чийось режисерським помахом одаліськово закрутилися навколо популярного віденського фотографа, принагідно-випадково отираючись об нього напруженими сідницями [12 обр., с. 14].

3. «Конструкція з прийменником *за* з родовим відмінком іменника на означення часу більш-менш довгої тривалості (*Серце ще і ще, як за юности палкої, буде битись гаряче* – В. Сосюра), хоч паралельно з нею можлива й конструкція з прийменником *при* з місцевим відмінком іменника, яка рішуче переважає в східноукраїнських говірках. Конструкцію з прийменником *за* з родовим відмінком іменника не можна вважати за первісногалицьку, її знають і клясики з Великої України, але в той час, як у говірках Східної і Центральної України вона відступає перед конструкцією з прийменником *при*, з місцевим відмінком іменника, Галичина тримається її непорушно і таким чином виступає консерваторкою цього звороту в літературній мові» [23, с. 139-140].

У сучасних текстах наявний саме прийменник *за*.

Якщо ж ви все-таки потрапите на територію цієї країни, колишньої радянської республіки, то пам'ятайте про надзвичайну обачність: усі види злочинності, в тому числі грабунки, обкрадання автомобілів і навіть вбивства людей, набули в них за останні роки небувалих розмірів [12 обр., с. 23].

Затримку з налагодженням стосунків ліквідує поява чорношкірого водія, і все товариство, тим самим ланцюжком, по одному, у тій самій послідовності, рушає за ним через почекальню на пристанційну площу, де починає безладно і схвильовано, дурнувато штовхаючись і наступаючи одне одному на п'яти, пакуватись у замалим не броньований джипоїд, на якому за час нашої відсутності з'явився щит із написом «Благодійна Програма ГЕРОЇ БІЗНЕСУ – ГЕРОЯМ КУЛЬТУРИ», хоч вони його й не бачать у темряві, але для нас це важливо, оскільки ми знаходимо підтвердження тому, що вони таки герої й це таки прихід [12 обр., с. 29].

До другої групи прийменників, де західноукраїнський і східноукраїнський варіанти співіснують поруч, Ю. Шевельов зараховує такі:

1. «Конструкції з прийменником *за* з знахідним відмінком іменника на означення проміжка часу,

* Термін *Станіславський феномен* було уперше запропоновано В. Єшкілевим 1992 р. під час мистецької дискусії «Рубероїд». Літературознавці також послуговуються термінами *галицька школа* (В. Даниленко) [9, с. 41], *галицько-станіславська* (Н. Білоцерківець), *львівсько-івано-франківська* (Л. Демська) [15, с. 37-38]. Представниками Станіславського феномена називають Ю. Андруховича, Ю. Винничука, В. Єшкілева, Ю. Іздрика, Т. Прохаська та ін.

після якого щось відбувається: *За кілька хвилин ми проминули останні приміські хатки* (Ю. Смолич), *За мить таким ура здвигнулось поле* (П. Тичина). Паралельно вживається з тим же значенням конструкція з прийменником **через** з знахідним відмінком іменника, що походить із східноукраїнських говірок» [23, с. 140].

У сучасних авторів спостерігаємо ті самі значення щодо прийменника *за*.

Повернувшись до Відня на початку літа, Карл-Йозеф Цумбруннен привіз дерев'яного лакованого орла, пару косівських ліжників (один для своєї дівчини) і пачку сигарет «Ватра». Карл-Йозеф не куриє, але вряди-годи частував «Ватрою» когось із екстремально налаштованих гостей – таким чином, за декілька років після того першого повернення пачка спорожніла заледве наполовину [12 обр., с. 10].

Але щоразу, як тільки його кликала сусідка, чи то помогти пересунути канану, чи зняти штори, чи розрубати кістку на росіл, як за лічені хвилини з'являлася й матуся зі своїми безцінними порадами і не вступалася доти, доки разом вони не поверталися назад [МЛ, с. 14].

2. «Конструкції з прийменником **по** з місцевим відмінком іменника на означення часу, що настає тоді, коли закінчується час, позначений іменником, що стоїть у місцевому відмінку: *По днях тривоги думок політ* (М. Рильський). Конструкція ця не чужа і східноукраїнським говіркам, але поза кількома більш-менш сталими зворотами (*По вечері опинився Харпак вже надворі* – І. Манжура), її частіше заступає інша: прийменник **після** + родовий відмінок іменника [23, с. 140].

Сучасні твори фіксують такі самі значення прийменника *по*.

Загалом фестивальна епоха завершується серпнем 91-го – другою «Червоною рудою» і всім, що сталося по тому [Таємн., с. 321].

А коли радянська влада по війні все це націоналізувала, то дім поділили ще на три родини, і моїй бабці залишилося дві кімнати з колишніх восьми [Таємн., с. 34].

По закінченні ми, оточені десятком рідних і близьких, набилися до майстерні Жигунової жінки Наталки, звідкись ми мали цілі декалітри коньяку і – що ти думаєш ми там робили? [Таємн., с. 267].

– *Може, ти й правду кажеш, старий, – мовив ти по короткій печальній мовчанці* [Моск., с. 133].

Вмираєш щоразу в обстрижених нігтях, у струшеній лупі, у вичесаному волоссі. Чого тобі це? Залишаєш по собі купи екскрементів, потоки сечі і поту – все воно мертво [Воцек, с. 66].

– *Хочете, я розповім вам коротко сюжет своєї повісті? – заговорив по хвилі Хомський, витираючи губи серветкою* [Рекр., с. 15].

3. «Можлива в літературній мові, але рідка конструкція на означення призначення з прийменником **до** з родовим відмінком іменника: «Високо, майже не до пострілу, летить у

потемнілій синяві самотній крижень» (М. Рильський). Далеко звичайніша в цій функції конструкція східноукраїнського походження: прийменник **для** + родовий відмінок іменника.

На західноукраїнське походження цього прийменника вказує також І. Матвіяс: «переважно прийменникові західноукраїнські словосполучення відповідали відмінним прийменниковим загальноукраїнським (*А предметів до забави і місця до бігання* було тут багато (І. Франко) «для забави», «для бігання»)» [13, с. 49].

Прийменник *до* також функціонує і в аналізованих творах.

У 30-і роки вона сходила ними половину гір, святково вбираючись то гуцульською господинею, то варшавською панею.

– *Навіщо?*

– *До фотографії* [Таємн., с. 209].

– *Ах ти ж, свинський фляку! – не втрималась жінка. – То ти ще маєш щось до говорення?* [МЛ, с. 362].

4. «Можлива, але дуже нечаста в літературній мові в письменників з Великої України конструкція допустового значення з прийменником **мимо** з родовим відмінком іменника: *Його сукняна одежа мимо того, що була стара, ще й надзвичайно не зручна в тепло* (В. Підмогильний). Різко переважають тут у літературній мові конструкції з підрядним реченням або прийменником **всупереч** з давальним відмінком іменника» [23, с. 140].

Щодо сучасного вживання цього сполучника, то його не зафіксовано в жодному аналізованому тексті.

5. Ю. Шевельов також вказує на галицьке походження конструкції «*чекати* з прийменником *на* з знахідним відмінком іменника замість частіших *чекати* безпосередньо з родовим або знахідним відмінком іменника» [23, с. 140-141].

Сучасні тексти фіксують *чекати на* саме західноукраїнського походження.

Я покажу тобі місце, де ти на мене почекаєш [Таємн., с. 411].

І раптом слянуло – може, чекає на нього, щоб відшукав її і визволив із забуття... [МЛ, с. 26].

Пане Перфекцій, ми з нетерпимістю чекаєм на Вас [Перверзія, с. 38].

Варто зазначити, що прийменники, які наявні в текстах авторів Станіславського феномена, зафіксовані 11-томним словником української мови (далі – СУМ) без обмежувальних ремарок. Прийменник *мимо* в СУМ має ремарку *діалектне*, аналізовані тексти цього прийменника не фіксують.

Таким чином, можемо вважати, що переважно більшість прийменників галицького походження адаптовано до системи літературної мови.

На ще одну суттєву особливість прийменникових конструкцій західноукраїнського мовно-літературного варіанта вказує І. Матвіяс. «Загальноукраїнському словосполученню іменника чи займенника в місцевому відмінку з прийменником *у* (*в*) в західноукраїнському варіанті літературної мови

відповідав вислів з формою давального відмінка без прийменника: *Злодії підкопались до комори, вилупали скриню і забрали мені гроші* (М. Шашкевич); *Личко студене! шати му криваві* (Ю. Федькович); *Лежить увесь кровавий. Єму рушниця у руці* (Ю. Федькович); *Мушу там бути нині, син мені слабій, пише, щоб конче приїхав* (І. Франко); *За що мене в пута скували? За що мені воленьку взяли?* (І. Франко); *А знов раз, саме в середині літа, забрав мамі кусень полотна* (О. Кобилянська) [13, с. 47-48].

Проте мовна політика 30-80-х років, взорвана на зближення української та російської мов, не допускала наявності специфічних національних рис української мови. Такі синтаксичні конструкції характеризували як розмовні або діалектні, водночас зазначаючи, що їхнє використання було непоодиноким. «Дуже поширились у перекладній практиці слова і конструкції з розмовним забарвленням типу: ... мені підломилися ноги, йому навіть збиралося на плач ... [5, с. 292]. «З двох граматичних конструкцій типу у мене болить голова – мені болить голова, друга має обмеженішу сферу вживання, характеризується діалектним забарвленням. Проте в перекладах послідовно вживають тільки цю конструкцію: *такі думки снували мені в голові, личко йому розчервонілося, ніж випав мені з руки, вуха йому зачервоніли* та ін. [8, с. 336].

З огляду на високу частотність уживання таких конструкцій у сучасних текстах, вважаємо, що вони мають потужну тенденцію до актуалізації.

У кожному разі, *тої осені вони начебто всіх задавили, ніхто вже не рипнувся, всі наші розбіглися по зимових криївках і зализували рани до весни, а мені написався віри, де хлопці в беретах взяли до наших суглобів і вони плюють на цей старовинний брук* [Таємн., с. 292].

Він [перстень] просто зсунувся мені з пальця, – і все [Таємн., с. 423].

– Слухай, а чого ти не сховався, скажімо, під ліжко? – *Дурне тобі в голові, старий, – засміявся Хомський* [Рекр., с. 45].

У нього лише три чверті години на те, щоб червона рута *не втекла мені з-перед носа* [Таємн., с. 373].

Ім'я це ось уже тривалий час, відколи вірші її забриніли йому в голові, викликає у Бумблякевича незрозумілу печаль, мовби ім'я добре знаної людини, яку зустрів колись давно і втратив, а тепер ось вона випірнула з потаємних імлістих глибин і чарує його, затискаючи серце в срібний перстень туги [МЛ, с. 11].

Зненацька кораблем так струсонуло, що обоє молодят беркицьнули на підлогу, а капітанові з рота випала люлька [МЛ, с. 138].

Мені щось голова розболілася, – поморщився той, ховаючи очі [МЛ, с. 144].

Білий колір тлушу стояв мені весь час у голові [МЛ, с. 364].

Серед сполучників, що постали на теренах західноукраїнського мовно-літературного варіанта,

Ю. Шевельов називає такі: сполучник **бо** між однорядними членами речення й сполучник **раз ... раз** у значенні **то ... то** [23, с. 141].

Сполучники з такими значеннями у сучасних текстах не зафіксовано, що може свідчити як про невідворотні наслідки мовної політики 30-80-х років, так і природну пасивізацію.

Ю. Шевельов також вказує на галицьке походження сполучника **щойно** у значенні **як тільки що, тільки-но, як тільки** [23, с. 141]. Сполучник із таким значенням широко використовують сучасні автори.

Він починає діяти щойно через годину [Таємн., с. 418].

Від перенапруження я зліг, щойно повернувся додому [Таємн., с. 275].

І щойно пізніше з'ясується, що він мав на увазі не тих, не з гуртяги, не семінарських колет [Таємн., с. 326].

Ну що вам сказати – плани в такі хвилини просто розпирають голову, і все виглядає так бад'яро, так рожево, що розпач зникає, ховається в найглибші закутки пам'яті, аби випірнути щойно завтра, але ж то буде вже завтра, не нині, а нині хочеться плисти хвилями мрій [ВІОС, с. 381].

Ю. Шевельов зазначає також поодинокі випадки вживання «заки часового», але не подає матеріалу через його ненормативність. [23, с. 141]. Утім О. Синявський вказує на нормативність сполучника **заки**, хоча зауважує його рідше вживання порівняно зі сполучником **поки**. «*Велю... возниченькам постояти, заки мати прийде з саду* (Нар. пісня) *Заки я схамулася – його вже й немає* (М. Вовч.) *Заки сонце зійде, роса очі виїсть* (Нар. присл.) [16, с. 331].

У сучасних текстах щодо сполучника **заки** маємо такі приклади:

А я, кохане моє читальництво, на цім повчальнім моменті (ще заки гостеси не повели панів присутніх та й мене так само до танцю) своє понадмірно докладне справоздання завершив би [Перверзія, с. 70].

Заки вони купалися, я капнув на квітку трішки трояндової олійки, аби омолодити її, стару, рахітичну і немічну, позбавлену запаху, побляклу, схожу на літню пропиту повію, троянду моєї дружини [ВІОС, с. 68].

Бургомістр до Львова раніше, як за пару тижнів, вже не полетить і, заки вияснить, що ви за птиця, то вже будете в замку [МЛ, с. 175].

Вже рясно від імен – сам час подбати про родовід, заки не прийшла велика вода [Воцдек, с. 58].

Однак у 11-томному словнику української мови сполучники **щойно**, **заки** подано з обмежувальними ремарками *розм.* для **щойно** [Т. 11, с. 603-604] та *діал.* для **заки** [Т. 3, с. 141].

На жаль, це найповніше на сьогодні лексикографічне видання має відбиток політики 30-80-х років. «Річ у тім, – зазначають І. Вихованець, А. Непокупний, О. Ткаченко, – що СУМ відобразив у собі не лише ті лексичні

скарби, які своїми творами залишили у спадок нащадкам класики української літератури, але й, на жаль, значною мірою вже невідворотні наслідки величезного впливу російської мови, яка домінувала майже в усіх сферах громадсько-політичного, ділового, господарського та культурного життя в Україні» [2, с. 17-21].

Варто зауважити, що Великий тлумачний словник сучасної української мови за редакцією В.Т. Бусела подає ці сполучники з тими самими обмежувальними ремарками. Проте, зважаючи на високу частотність їхнього використання в сучасних прозових текстах, можемо говорити про тенденцію до актуалізації сполучників.

Таким чином, щодо службових частин мови, характерних для західноукраїнського мовно-літературного варіанта, можна констатувати адаптацію до літературної мови прийменників *за* (з іменником в орудному відмінку) на означення підстави; *до* (з іменником у родовому відмінку), що означає призначення, темпоральні прийменники

о, за (з іменником у родовому відмінку), *за* (з іменником у знахідному відмінку), *по* (з іменником у місцевому відмінку), а також конструкції *чекати на*. Пасивізації зазнали прийменник *мимо* (з іменником у родовому відмінку) зі значенням допустовості, сполучники *бо* (між однорідними членами речення), *раз ... раз* у значенні *то ... то*.

Окреме місце посідають сполучники *щойно* (у значенні *як тільки, тільки-но*), *заки* (у значенні *поки*), а також конструкція *іменник / займенник + іменник у формі давального відмінка без прийменника у (в)*, які за радянських часів зазнали штучної пасивізації, а нині мають потужну тенденцію увійти до активного словника сучасного мовця.

Отже, питання повернення до центру лексичної системи одиниць, яких було штучно усунуто на периферію під впливом мовної політики 30-80-х років, є нині актуальним і потребує подальших ґрунтовних розвідок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар М.В. Активні лексико-семантичні процеси в мові художньої прози кінця ХХ – початку ХХІ століть: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут філології. – К., 2004. – 19 с.
2. Вихованець І., Непокупний А., Ткаченко О. Про новий тлумачний словник української мови // IV Міжнародний конгрес українців. Доповіді та повідомлення. – К.: Університетське вид-во «Пulsари», 2002. – С. 17-21.
3. Дудик М.П. Активізація – актуалізація – реактивація (лексика) // Культура слова. – № 62. – 2003. – С. 30-33.
4. Жовтобрюх М.А. Мова української періодичної преси (кінець ХІХ – початок ХХ ст.). К.: Наукова думка, 1970. – 304 с.
5. Єрмоленко С., Русанівський В. Літературна мова і художній переклад // Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду: Док. і матеріали / Упоряд.: Л. Масенко та ін. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська акад.», 2005. – С. 292.
6. Караванський С. Секрети української мови: Науково-популярна розвідка з додатком словничків репресованої та забутої лексики. – К.: Кобза, 1994. – 151 с.
7. Караванський С. Пошук українського слова, або Боротьба за національне «Я». – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 240 с.
8. Культура мови сучасних художніх перекладів // Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду: Док. і матеріали / Упоряд.: Л. Масенко та ін. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська акад.», 2005. – С. 336.
9. Лаврінович Л. Сучасний український постмодернізм – напрям? стиль? метод? // Слово і час. – 2001. – № 1. – С. 41.
10. Мазурик Д.В. Інноваційні процеси в лексичній сучасної української літературної мови (90-і роки ХХ ст.): Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. – Л., 2002. – 21 с.
11. Масенко Л.Т. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2004. – 164 с.
12. Матвіяк І. Варіанти української літературної мови. – К.: НАН України; Інститут української мови. – К., 1998. – 162 с.
13. Матвіяк І. Особливості словосполучень у західноукраїнському варіанті літературної мови // Українська мова. – 2006. – № 4. – С. 45-57.
14. Муромцева О.Г. Розвиток лексики української літературної мови в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. – Харків: Вища школа, 1985. – 152 с.
15. Поліщук В. Вісімдесятники як літературне явище // Слово і час. – 2001. – № 5. – С. 37-38.
16. Синявський О. Норми української літературної мови. Львів: Українське видавництво, 1941. – С. 331.
17. Словник української мови. В 11-ти томах. – К.: Наук. думка, 1970-1980. – Т. 3, С. 141, Т. 11, С. 604.
18. Стишов О.А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) / Київський національний лінгвістичний ун-т. – К.: Видавничий центр КНЛУ, 2003. – 388 с.
19. Струганець Л.В. Динаміка лексичних норм української літературної мови ХХ ст. – Тернопіль: Астон, 2000. – 352 с.
20. Ткач Л.О. Українська літературна мова на Буковині в кінці ХІХ – на початку ХХ ст. Ч. 1: Матеріали до словника. – Чернівці: Рута, 2000. – 408 с.
21. Ткач Л.О. Українська літературна мова на Буковині в кінці ХІХ – на початку ХХ ст. Ч. 2: Джерела і соціокультурні чинники розвитку. – Чернівці: Книги ХХІ ст., 2007. – 704 с.
22. Ткач Л.О. Українська літературна мова на Буковині в кінці ХІХ – на початку ХХ ст. Ч. 3: Буковинська фразеологія у міжмовних зв'язках та загальноукраїнському контексті. Джерела і соціокультурні чинники розвитку. – Чернівці: Книги ХХІ ст., 2007. – 252 с.
23. Шевельов Ю. Внесок Галичини у формування української літературної мови / О. Гузар (упор.). – Львів: НТШ, 1996. – 191 с.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ НАЗВ ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ І ТЕКСТОВИХ ДЖЕРЕЛ

1. **12 обр.** – Андрухович Ю. Дванадцять обручів. – К.: Критика, 2007. – 276 с.
2. **ВІОС** – Винничук Ю. Весняні ігри в осінніх садах. – Львів: Піраміда, 2007. – 248 с.
3. **Воццек** – Іздрик Ю. Воццек. – Львів: Кальварія, 2002. – 204 с.
4. **МЛ** – Винничук Ю. Мальва Ланда. – Львів: Піраміда, 2007. – 428 с.
5. **Моск.** – Андрухович Ю. Московіада. – Івано-Франківськ: Лілея, 2006. – 152 с.
6. **Перверзія** – Андрухович Ю. Перверзія. – Львів: ВНТЛ-Класика, 2004. – 304 с.
7. **Тасмн.** – Андрухович Ю. Тасмниця. – Харків: «Фоліо», 2007. – 477 с.

Рецензенти: д.філол.н., професор Матвеева Н.П.,
д.філол.н., професор Науменко А.М.

© Тулузакова О.Г., 2009

Надійшла до редколегії 15.11.2008 р.